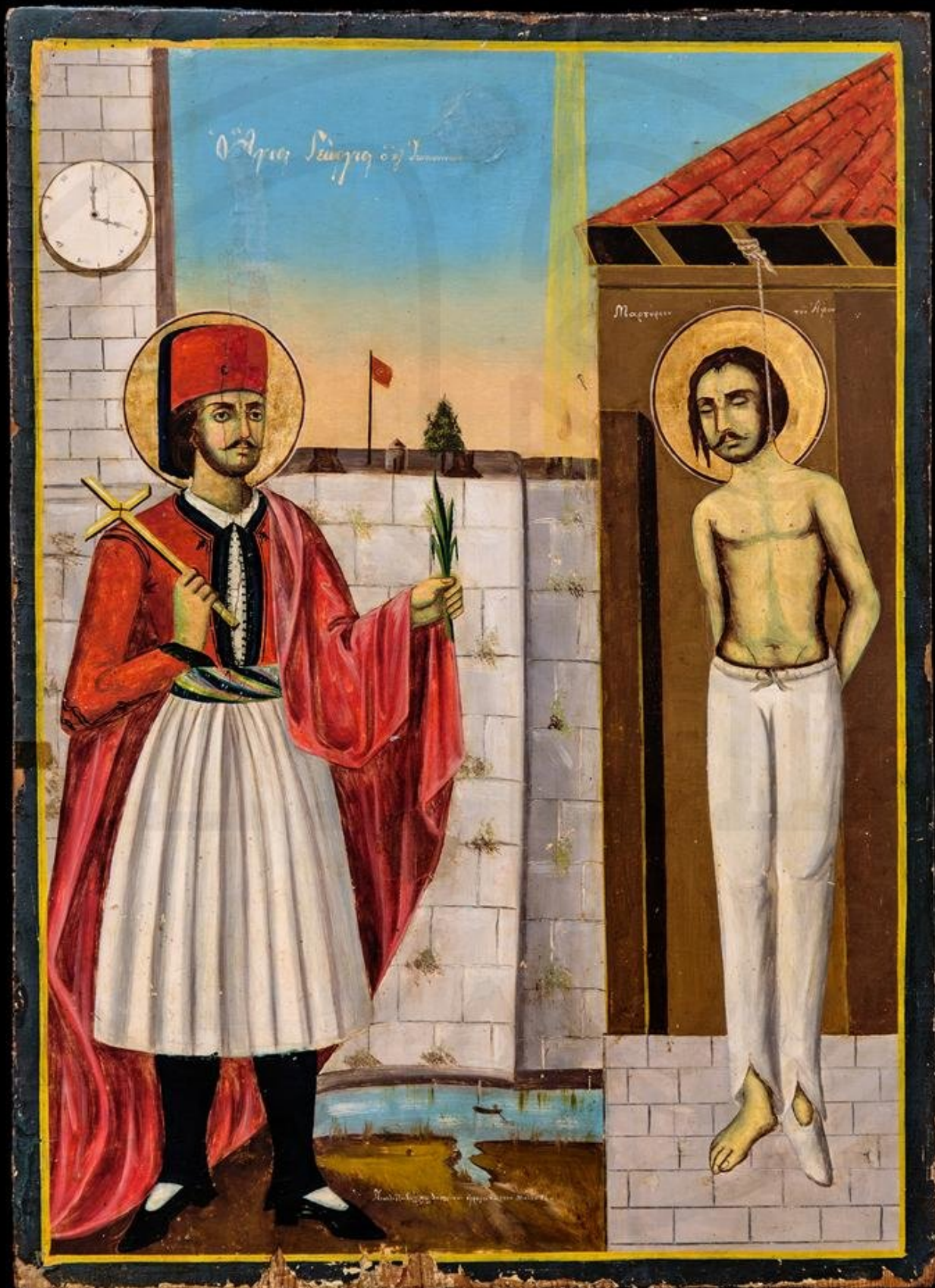

17 Ιανουαρίου 2024

Ο νεομάρτυς Γεώργιος ο εν Ιωαννίνους αθλήσας στη συνείδηση της Εκκλησίας

Ορθοδοξία / Αγιολογία

Μιχαήλ Τρίτος, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Μεταξύ των Ελλήνων Νεομαρτύρων, οι οποίοι στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς έδωσαν την μαρτυρία της εθνικής και χριστιανικής τους συνειδήσεως δεσπόζουσα θέσει κατέχει ο νεομάρτυς Γεώργιος, ο οποίος μαρτύρησε με απαγχονισμό στα Ιωάννινα την 17ην Ιανουαρίου 1838.

Από την πρώτη κιόλας στιγμή του μαρτυρίου του ο Νεομάρτυς Γεώργιος κέρδισε την τιμή του μάρτυρος στη συνείδηση και την πίστη της Εκκλησίας. Αμέσως μετά το μαρτύριο οι πιστοί έτρεχαν στον τάφο του και έπαιρναν χώμα και λάδι από το κανδήλι, τα οποία χρησιμοποιούσαν ως φυλακτά. Όσοι πήραν κομμάτια από την τριχιά της αγχόνης και από το πανί του εσώβρακού του είδαν μεγάλες θεραπείες. Ήδη στις 6 Απριλίου 1839, μόλις ένα έτος από το μαρτυρικό του θάνατο, έχουμε την πρώτη βιογραφία του αγίου, την οποία υπέγραψαν δύο επίσκοποι, δεκατρείς ιερείς και ιερομόναχοι και οι δεκαεπτά σημαίνοντες πρόκριτοι των Ιωαννίνων. Σε επιστολή του Ζώτου - Μολοσσού στην εφημερίδα "Φωνή της Ηπείρου" αναγράφεται: «Το επιόν έτος 1839 προ μηνός, ο λαός εβίασε τον Μητροπολίτην να συντάξη ασματικήν ακολουθίαν του μάρτυρος, όπως πανηγυρίσωσιν ενδόξως την εορτήν του. Ο Ιωακείμ στενοχωρηθείς μη δυνάμενος να συντάξη ασματικήν ακολουθίαν εκάλεσε τον πρωτοψάλτην της Μητροπόλεως και ενετείλατο αυτω ν' αντιγράψη την ακολουθίαν του Αγίου Γεωργίου μετατρέπον το Μεγαλομάρτυς εις το Νεομάρτυς Γεώργιος και ούτω επανηγυρίσθη η πρώτη επέτειος εορτή. Ταύτα γνωρίζομεν εκ στόματος του ιδίου Ιωακείμ του Β', ακούσαντες αυτόν το 1876 και 1877 εν Κωνσταντινουπόλει (πατριαρχεύοντος ήδη), ότε εθαυμάσαμεν το μνημονικόν του ...μας επιλοδώρησε και το χειρόγραφον της ακολουθίας εκείνης με την εντολήν να την τυπώσωμεν και ότι αύτη δέον να ψάλληται εις την μνήμην του Νεομάρτυρος».

Η ακολουθία του Χρυσάνθου Λαϊνά γράφτηκε πριν από την επίσημη κατάταξη του

Νεομάρτυρος Γεωργίου στο Αγιολόγιο της Εκκλησίας. Η αντιγραφή του χειρογράφου του Λαϊνά έγινε από τον Αναστάσιο, γιό του ιερέως Κων/νου, στις 25 Φεβρουαρίου 1838, δηλ. τριανταεννιά ημέρες από το μαρτύριο του Γεωργίου.

Αλλά και οι αγιογράφοι δεν περίμεναν την επίσημη κατάταξη του Γεωργίου στο Αγιολόγιο για να τον αγιογραφήσουν με το φωτοστέφανο του αγίου. Ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Ιωακείμ ο Χίος παρήγγειλε κατά την ώρα της κηδείας του αγίου στον Πέτρο Γεωργιάδη, ζωγράφο και πρωτοψάλτη του Μητροπολιτικού Ναού, να ιστορήσει τη μορφή του. Ο ίδιος αγιογράφος αγιογράφησε και άλλες εικόνες, που βρίσκονται σε διάφορους ναούς της πόλεως των Ιωαννίνων. Ο λαϊκός ζωγράφος Γεώργιος Ζήκος από το χωριό Χιονάδες Κονίτσης φιλοτέχνησε εικόνα του αγίου δεκατρείς ημέρες μετά το μαρτύριό του. Η εικόνα αυτή, η οποία σήμερα φυλάσσεται στο παρεκκλήσι της οικίας του αγίου στα Γιάννινα, ιστορήθηκε ύστερα από παραγγελία του ιερομονάχου Χρυσάνθου Λαϊνά. Παρόμοια εικόνα υπάρχει και στο ιδιωτικό παρεκκλήσι του Χρυσάνθου στην Κόνιτσα. Στο ίδιο παρεκκλήσι βρίσκεται και η ιστορία της κοιμήσεως του Νεομάρτυρος. Πρόκειται για μια χαριτωμένη εικόνα. Ο άγιος εικονίζεται νεκρός στο ξυλοκρέββατο, ενώ διακρίνονται οι τέσσερις Αρχιερείς που κήδευσαν τον Γεώργιο και ο Χρυσάνθος Λαϊνάς με σχήμα μοναχού. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι ο Χρυσάνθος υπήρξε αυτόπτης του μαρτυρίου του Νεομάρτυρος. «Το γεγονός άλλωστε ότι ο Γεώργιος εικονογραφείται δεκατρείς μέρες μετά το μαρτύριό του από ζωγράφο που πρέπει να γνώριζε, μας κάνει να υποθέσουμε ότι παρόλη τη συμβατικότητα της μορφής θα διασώζει και στοιχεία από τα φυσιολογικά του χαρακτηριστικά». Ενδιαφέρουσα είναι και η εικόνα του μαρτυρίου στο ναΐδριο, δίπλα από το Μητροπολιτικό ναό, την οποία φιλοτέχνησε «ο ζωγράφος Πέτρος Γου(Γεωργίου), πρωτοψάλτης της Μητροπόλεως Ιωαννίνων, 1842 Ιουνίου 4». Δίπλα υπάρχει εικόνα, στην οποία αναγράφεται: «Δέησις του δούλου του Θεού Παναγιώτου Σακελλαρίου, 1863 Ιανουαρίου 5. Χειρ Κ.Θεοδοσίου Ιωαννίτου».

Μικρό χρονικό διάστημα από το μαρτύριο του Αγίου, στο χειρόγραφο του Χρυσάνθου Λαϊνά, υπάρχει θαυμάσια τρίχρωμη χαλκογραφία με τίτλο « Ο Άγιος Γεώργιος ο Νέος Μάρτυς εξ Ιωαννίνων» και η επιγραφή: «Εχαλκογραφήθη δια εξόδων του οσιοτάτου Χ.Παγκρατίου ΜΧ 1838. Χειρ Δανιήλ εις Άγιον Όρ(ο)ς», γραμμένη στην ελληνική και στην παλαιοσλαβική γλώσσα.

Στις σλαβικές χώρες είναι ιδιαίτερα ζωντανή η μνήμη του Νεομάρτυρος. Ενδιαφέρουσα είναι η εικόνα του στο μουσείο του ιερού ναού αγίου Κλήμεντος Αχρίδας. Ανάγλυφη παράστασή του σώζεται στην ανατολική πλευρά του ναού αγίας Παρασκευής Μηλόβιστας του σημερινού κρατικού μορφώματος των Σκοπίων. Επίσης εικόνες του Νεομάρτυρος Γεωργίου υπάρχουν και σε άλλους

ναούς της βόρειας Βαλκανικής, όπως στη Jacodina (Svetozarevo), στο Kratovo, στη Fosatja Βοσνίας, στο Rastakkonτά στα Σκόπια, στο Grabovo, στην Slepca, κοντά στο Μοναστήρι, στο ναό του αγίου Δημητρίου Μοναστηρίου και σε άλλους ναούς. Τοιχογραφία των μέσων του 19^{ου} αι. υπάρχει στην πόλη Sredskakonτά στην πόλη Prizren. Δύο φορητές εικόνες του αγίου σώζονται στη Σόφια στο εκεί Αρχαιολογικό Μουσείο. Εικόνα του αγίου βρίσκεται επίσης στην Αρχιεπισκοπή Φιλιππουπόλεως. Στη Ρουμανία σώζονται τρεις εικόνες του Νεομάρτυρος. Δύο στο Μουσείο Τέχνης του Βουκουρεστίου και άλλη μία στην ελληνική Εκκλησία του Βουκουρεστίου, φιλοτεχνημένη από ρουμάνο ζωγράφο το 1839.

Στις αρχές του 1893 «επί τη βάσει εκθέσεως του από Ρεθύμνης Μητροπολίτου Ιωαννίνων Ιωαννικίου υπογεγραμμένης και υπό του πρώην Βελλάς Λεοντίου, του Περιστεράς Σεραφείμ και άλλων πολλών κληρικών και λαϊκών, βεβαιωσάντων την τέλεσιν θαυμάτων εν τω τάφω του Νεομάρτυρος», ο Οικουμενικός Πατριάρχης Γρηγόριος ο Στ' απεφάσισε με Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη, που εκδόθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 1839, όπως: «...ο υπέρ Χριστού πανδήμως το μαρτύριον αναδεξάμενος Γεώργιος ο Νεομάρτυς, γνωρίζεται τουντεύθεν παρά πάσης της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας, αληθής μάρτυς του Χριστού, συναριθμούμενος τη χορεία των πιστών, τελουμένης κανονικώς της μνήμης αυτού κατά την 17ην Ιανουαρίου». Ο Πατριάρχης Γρηγόριος, όταν έστειλε την Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη στον Μητροπολίτη Ιωαννίνων, τον παρεκάλεσε να μη τη δημοσιεύσει για να μην προκαλέσει τους Τούρκους. Παράλληλα πρόσθεσε ότι ορίστηκε η γιορτή του Νεομάρτυρος την 17ην Ιανουαρίου, ημέρα μνήμης του αγίου Αντωνίου, για να μη φανεί ότι για τον Νεομάρτυρα έγινε νέα γιορτή. Η φήμη όμως των θαυμάτων του αγίου σε χριστιανούς και μουσουλμάνους παραμέρισε τους φόβους και έτσι η γιορτή του αγίου Γεωργίου τελούνταν πανηγυρικά.

Η ανακομιδή των λειψάνων του αγίου έγινε στις 26 Οκτωβρίου 1971 επί Αρχιερατείας Σεραφείμ, του μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος. Σήμερα είναι αποθησαυρισμένα στον φερόνυμο Ιερό Ναό της πλατείας Πάργης Ιωαννίνων.

Ο άγιος γιορτάζεται πανηγυρικά στα Γιάννινα, στο χωριό Τσούρχλι (Άγιος Γεώργιος) Γρεβενών, όπου έχει ανεγερθεί λαμπρός ναός, στον Ιερό Ναό Χρυσοσπηλαιωτίσσης Αθηνών και οπουδήποτε γης διαμένουν Ηπειρώτες και Τσουχλιώτες.

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN